No. 486. **DE TIJD.** 1848.

NOORD-HOLLANDSCHE COURANT.

Dieu et mon droit.

MAANDAG, 20 NOVEMBER.

Deze COURANT verschijnt te AMSTERDAM, Dagelijks, behalve des Zondags. Het abonnement voor 3 maanden is *f* 4,50; voor de buitensteden *f* 5,50; franco door het geheele Rijk. Brieven, *Gelden*, enz. FRANCO te adresseren aan het Bureau der COURANT.

AGENTEN.
Te 's Hage, Gebr. J. & H. v. LANGENHUYSEN.
Te Rotterdam, J. A. VAN BELLE.

Advertentien van *Zes* regels en daar beneden worden tegen *f* 1,00 geplaatst; meer dan *Zes* regels tegen 15 cents per regel. — Voor alle advertentien wordt bovendien 35 cents zegelregt betaald. Voor groote letters betaalt men naar de plaatsruimte meer.

VERKIEZINGEN.

AMSTERDAM, 18 November.

De heer Jacob Leijen te Bergen, genoemd als kandidaat voor de Tweede Kamer in de onder-districten van Haarlem, heeft van zijne kandidatuur afgezien. Wij vernemen, dat dit vooral in den omtrek zijner woonplaats wordt bejammerd, daar hij bekend staat als een onafhankelijk en allezins liberaal man.

Te Hoorn is door de heeren J. Commandeur, Tz., D. Groot, J. Pels, M. R. Lippits, A. Commandeur, J. J. Haarselhorst, R. Kooiman, P. F. van den Steen van Spanbroek en J. van Baar, eene voorloopige bijeenkomst van belangstellenden uit de verschillende gemeenten uitgeschreven, tegen Donderdag den 16 dezer, ten einde bij de ophanden zijnde verkiezing van leden voor de Staten-Generaal zooveel mogelijk eenparig te handelen en zoo geene doellooze stemmen uit te brengen.

Men meldt ons uit Grave van den 16 dezer:
»Gister avond vergaderde zich ten gevolge eener oproeping door eenige ingezetenen gedaan een groot getal kiezers dezer stad, ten einde eene commissie daar te stellen om zoo veel mogelijk de gevoelens der kiesgeregtigden van het distrikt in te winnen omtrent de geschikte personen, om voor de Eerste Kamer als kandidaat voorgedragen, en als Lid der Tweede gekozen te worden. — Met eene groote meerderheid werden tot die commissie gekozen onderstaande vijf personen, welke onderling hebben benoemd tot President: Jonkheer Mr. R. van Sassen van IJsselt, tot Vice-President den heer R. J. M. Hermans, tot Commissarissen de heeren C. G. van Dieren en A. T. de Ruijter, en tot Sekretaris den heer J. H. R. van Roer."

Uit Roozendaal (onderdistrikt van Bergen-op-Zoom) wordt ons van den 16 November geschreven: Heden zijn ter algemeene vergadering van kiesgeregtigden dezer gemeente, welke zeer talrijk waren opgekomen, bij acclamatie tot kandidaten aangenomen, voor de Eerste Kamer der Staten-Generaal de Heeren Mr. L. Lightenvelt, Minister voor de zaken der R. C. Eeredienst te 's Hage, en Mr. H. van Berkel, Lid der provinciale Staten van ZuidHolland, oud Burgemeester van Delft, en voor de Tweede Kamer de heer Mr. P. Gouverneur te Breda, vroeger lid derzelve Kamer.

Men schrijft ons uit Nijmegen van den 16 dezer:
»Heden had de aangekondigde voorloopige R. K. kiezersvergadering alhier plaats. Een zevental kandidaten zich ter beschikking van de kiezers gesteld hebbende, wordt besloten bij stemming hieruit een drietal te formeren, waarvan ter volgende vergadering de kandidaat voor de Tweede Kamer zal gekozen worden. Alvorens tot de stemming over te gaan vraagt Jhr. G. E. Dommer van Poldersveldt het woord, en legt in eene sierlijke voor de vuist uitgesprokene rede, die herhaaldelijk door de luidste bijvalsbetuigingen wordt afgebroken, zijne staatkundige geloofsbelijdenis af. Tot de stemming overgegaan zijnde is de uitslag als volgt: Jhr. G. E. Dommer van Poldersveldt 1e. kandidaat; Jhr. C. van Nispen van Pannerden 2e. kandidaat; Baron van Voorst tot Voorst 3e. kandidaat en wordt de vergadering tot Donderdag verdaagd, als wanneer ook de stemming voor de kandidaten der Eerste Kamer zal plaats hebben. Overigens is het bijna zeker dat hiertoe de *algemeene* stemmen zich zullen vereenigen op de heeren Mr. H. van Berkel, oud-burgemeester van Delft en Jhr. C. van Nispen van Pannerden."

Van eene andere zijde wordt ons gemeld, dat de kandidatuur van den heer van Nispen van Pannerden in het vijfde district van Gelderland, Doetichem, en die van den heer van Heusden in het achtste district dier provincie Zalt-Bommel, met elken dag nieuwe vorderingen maakt. De heer van Nispen van Zevenaar schijnt in verschillende districten als kandidaat voor de Eerste Kamer bijzonder in aanmerking te komen.

Onder de *curiosa* van den dag dient gemeld dat gisteren eene menigte biljetten in de stad gevonden zijn, waarvan er ook op kerkdeuren waren aangeplakt met de woorden: »Weg met het paapsch gespuis, weg met de jezuiten en Dommer; Bijleveld en de Man zijn het die naar de 2e Kamer moeten." Men begrijpt ligtelijk, hoe sterk deze biljetten, toen sommigen dezelve in de vergadering vertoonden, de gemoederen in beweging bragten.

In het district IJsselstein, zoo schrijft men ons, zijn zeer veel kiezers overeengekomen hunne keus te bepalen voor de Eerste Kamer, op de Heeren Mr. J. W. H Bosch, en Martens van Zevenhoven, vrijzinnige mannen, die de achting en het vertrouwen hunner medeburgers verdienen. Voor de Tweede Kamer zullen zij hunne stem uitbrengen op den Heer J. G. Dolmans, Burgemeester te Maarssen, een man, die gedurende eene reeks van jaren in zijne zoowel administrative als andere betrekkingen doorgaande bewijzen van uitgebreide en grondige kunde heeft gegeven en die bij vrijzinnige beginselen eene vastberadenheid paart, welke zich steeds gelijk blijft, en hem het vertrouwen der kiesgeregtigden allezins waardig maakt.

Uit Dockum wordt ons van den 16 dezer gemeld, dat in de ll. Zaturdag aldaar gehouden vergadering, in welke eene commissie tot leiding der vergadering is benoemd, de drie onder-districten (waarom?) *niet* vertegenwoordigd waren, weshalve die daartoe zijn uitgenoodigd tegen eene heden 18 te houden tweede bijeenkomst. — Uit, den 15 te Dockum gehouden stemming is gebleken, dat van de kandidaten voor de Tweede Kamer, hebben verkregen: De heeren Mr. B. Albarda 47, Prof. Thorbecke 39, ten Bruggen Hugenholz 33, Mr. Jongstra 30, Klaassens 7, Mr. A. IJpey 6, Dr. P. J. Costerus 5, Dr. R. J. van der Ley 4 stemmen. Zoodat de drie eerstgenoemden voorloopig als kandidaten zijn aangenomen.

Voor de Eerste Kamer verkregen Jhr. P. B. Vegelin van Claerbergen 52, Jhr. G. R. G. van Swinderen 45, Jhr. L. G. A. graaf van Limburg Brouwer 14 en Jhr. S. van Welderen Rengers 8 stemmen.

Te Beverwijk hebben Mr. van Voorst voor de Tweede, en de heeren van Brienen, Diemont, Boreel en Vollenhoven voor de Eerste Kamer de meeste stemmen gehad.

De heer C. van Wessem heeft zich in het hoofddistrict Eindhoven voorgedragen als kandidaat voor de Tweede Kamer, en eene circulaire aan de kiezers van dat distrikt gezonden om de gronden, waarop hij zijn kandidaatschap steunt, bloot te leggen.

Prof. Ackersdijk heeft verklaard bij eventueele verkiezing tot lid der Tweede Kamer dit niet te kunnen aannemen, zoowel wegens zijne betrekking van hoogleeraar, als ook, en voornamelijk uit hoofde van zijn gezondheidstoestand.

In eene te 's Bosch ll. Woensdag gehouden vergadering verkreeg Mr. N. Sassen 64, Mr. J. L. A. Luyben 49, Mr. J. F. Jespers 37 stemmen, als kandidaten voor de Tweede Kamer.

Te Tilburg is tegen 21 dezer eene algemeene vergadering belegd. Men verwacht dat alsdan zullen worden voorgesteld, voor de Tweede Kamer de heer Mutsaers en voor de Eerste Kamer de heeren F. X. Verheijen en Sasse van Ysselt.

VERSLAG *van den raad der tijdelijke ministers aan Z. M. den Koning.*

(Vervolg.)

Van de kantongeregten komen wij tot de regtbanken van eersten aanleg, wier materiele jurisdictie begint, waar die der kanton-regters eindigt.

Zij zullen oordeelen 1°. *ten civile* in eerste instantie over alle personele vorderingen boven de *f* 400; voorts over alle reëele action, behoudens appel aan den Hoogen Raad; en eindelijk over de appellen van de civile vonnissen der kanton-geregten, behoudens beroep in cassatie; 2°. over alle mindere strafzaken, welke niet zijn van de competentie der kanton-geregten, dat zijn: de zoogenaamde correctionnele delicten; en eindelijk 3°. over alle zware strafzaken, thans genaamd *misdaden*. Van alle gewijsden, welke niet aan appel subject zijn, valt beroep in cassatie.

Naar aanleiding der drie hierboven gemaakte onderscheidingen, oordeelen deze regtbanken met *drie*, *vier* of *zes* leden: met *drie* leden in alle burgerlijke zaken; met *vier* leden in alle kleine of correctionnele misdrijven; met *zes* leden in alle groote straf- of criminele zaken.

De Hooge Raad oordeelt ten civile over alle appellen der regtbanken in het Rijk, en voorts in cassatie, over alle andere vonnissen, hetzij door de kanton-regters in het hoogste ressort, hetzij door de regtbanken in appel gewezen, zoo ook over alle veroordeelingen in strafzaken uitgesproken.

Vermits bij elk onderzoek in appel niet alleen het factum, maar ook het regtspunt beslist wordt, en van alle gewijsden waarvan geen appel aan den Hoogen Raad is toegelaten, toch cassatie mogelijk is, wordt door de zamenstelling der regterlijke magt, zoo als die hier is opgegeven, voldaan aan de bepaling van art. 162 der Grondwet en zoo veel zulks mogelijk is, gewaakt voor eene zekere mate van vastheid in de jurisprudentie of gelijke toepassing der wet door het geheele Rijk.

Na deze algemeene beginselen voorop te hebben gezet, komt men van zelf tot het personeel, hetwelk dezelve in toepassing moet brengen. En dan vermeent men, behoudens wijziging en nadere toelichting, het volgende te kunnen vaststellen:

Dat in de bestaande kanton-geregten geene verandering behoeft te komen: maar de griffiers eeniglijk behoeven te worden geroepen, om met den kanton-regter in strafzaken regt te spreken.

Geheel anders is het met de regtbanken.

Deze, regt sprekende met *drie* leden in burgerlijke zaken, met *vier* leden in kleine strafzaken, en met *zes* leden in groote strafzaken, hebben daarbij nog behoefte aan minstens twee regters-commissarissen.

Zij verkrijgen een uitgestrekter regtsgebied en meerder aanzien.

Zij zullen uit grooter personeel dan thans moeten worden zamengesteld.

In groote trekken zal men daarvan ook hier eene schets geven.

In verreweg de meeste provincien zullen slechts twee dergelijke regtbanken (welke men liefst den naam gaf van *raden van justitie*, in overeenstemming met den titel van den *Hoogen Raad*), in de provincien Utrecht en Drenthe slechts ééne dergelijke regtbank of *justitieraad* behoeven te bestaan.

Buiten Amsterdam en Rotterdam, waar gewis zulke justitieraden zullen gevestigd zijn, zal een personeel van *één president*, *één vice-president* en *acht leden* met *drie suppléant-regters* wel voldoende zijn om zamen te stellen; *vooreerst:* eene civiele regtbank van drie leden, zitting houdende drie malen 's weeks; *ten tweede* eene correctionnele regtbank van vier leden, zitting houdende twee of drie malen 's weeks, en *ten derde*, eene criminele regtbank van zes leden, zitting houdende eens per week; benevens *twee regters-commissarissen*, daar dezelfde leden die ten correctionnele zitten en ten civile, de criminele kamer kunnen uitmaken.

Wanneer men nu bij deze regtbanken voegt *een officier* of *procureur des Konings* en *twee substituten* of *advokaten des Konings*, zal het personeel voldoende zijn voor de behoeften.

Te Amsterdam, en misschien ook in Rotterdam, zullen welligt meer civile en correctionnele kamers worden vereischt, even als eene versterking van het openbaar ministerie en der regters-commissarissen.

De Hooge Raad zal ten gevolge van deze geheele inrigting ook eene andere huishoudelijke inrigting moeten ondergaan. Hij zal moeten zijn zamengesteld uit *twee* kamers voor burgerlijke regtszaken, tevens bestemd om te oordeelen over die zaken, welke ter eerster instantie aan de bijzondere jurisdictie van dien raad zijn opgedragen. Het hoog geregtshof vóór 1838, dat *twee burgerlijke kamers*, zitting houdende twee of drie malen 's weeks, telde, heeft genoegzaam bewezen, dat deze voldoende zijn ter afdoening der burgerlijke zaken.

Voorts *twee* kamers van cassatie, tusschen welke verdeeld zijn alle criminele en andere cassatien.

Daar in appel tevens het factum en regtspunt moet worden uitgemaakt, zal het noodig zijn dat de Hooge Raad ten civile minstens *met vijf leden* regt spreke. Maar, daar in cassatie het alleen betreft de beslissing van een regtspunt en de Hooge Raad in cassatie het factum moet aannemen, zoo als dat in de vonnissen staat uitgedrukt, is het volstrekt onnoodig daartoe een groot aantal regters bijeen te roepen, maar is het misschien meer raadzaam, tot vestiging der jurisprudentie, dit aan weinigen op te dragen; en zal het voldoende zijn in die kamers van cassatie meer dan *drie leden* te roepen.

Wanneer op dezen voet de Hooge Raad wordt ingerigt, zal het personeel met niet meer dan *drie leden* en *éénen advocaat-generaal* behoeven te worden vermeerderd.

Alvorens de financiele uitkomsten van deze inrigting op te sommen, dient hier te worden aangeteekend, dat, naast deze regterlijke instelling, eene aanmerkelijke vereenvoudiging in de regtspleging behoort te worden ingevoerd. Het is onmogelijk dit hier in alle deelen op te geven, maar eenige punten verdienen echter te worden vermeld.

1°. *ten civiele:*

De geheele regtspleging bij de kantonregters heeft plaats zonder de verpligte tusschenkomst van advocaten en procureurs.

Het appel zal, zoowel bij de regtbanken als bij den Hoogen Raad, summier moeten worden behandeld.

De cassatie van vonnissen in burgerlijke zaken moet blootelijk geschieden bij eene gedeponeerde conclusie ter griffie van den regter waar het vonnis is gewezen. De partij antwoordt daarop binnen eene maand, op dezelfde wijze. Het een en ander wordt blootelijk opgezonden ter beslissing aan den Hoogen Raad. Eene mondelinge voordragt bij den Hoogen Raad in cassatie kan niet geschieden

daan op het verlangen of de bewilliging van de kamer van cassatie.

In de burgerlijke regtspleging behoort de afscheiding van exceptien en van incidenten van de principale zaak bijna geheel te worden opgeheven, behoudens de verpligting van den regter om afzonderlijk op de exceptie of het incident en de principale zaak regt te doen.

Zij wier regtstheorie berust op de praktijk zullen moeten erkennen, dat deze bepaling eene aanmerkelijke bezuiniging voor de gedingvoerende partijen zal daarstellen.

2°. *ten correctionnele en criminele:*

De kanton-regters regt sprekende in kleine strafzaken, hebben de getuigen bijna zonder kosten. Bezuiniging.

De correctionnele regtbanken raken ten deele meer verwijderd van de plaats van het delict. Bezwaar.

De criminele regtbanken, zijnde in den regel nog eens zoo groot in aantal als de tegenwoordige provinciale geregtshoven, naderen de plaats waar het misdrijf is gepleegd. Aanmerkelijke bezuiniging.

De voorloopige instructie in correctionnele en criminele zaken wordt ten deele verwijderd. Bezwaar.

Het benoemen van twee regters-commissarissen dient hoofdzakelijk, opdat een zich in loco delicti zal begeven. Deze zijne zending moet dit bezwaar verminderen, en zal strekken om meer algemeen de instructie op de plaats van het delict zelve te doen geschieden en het geven van getuigenis den ingezetenen gemakkelijker te maken.

Ook bij de cassatien in strafzaken zal binnen tien dagen de veroordeelde of het openbaar ministerie de gronden van cassatie in eene conclusie ter griffie deponeren, waarop binnen andere tien dagen op gelijke wijze kan worden geantwoord; en moet in cassatie niet worden gepleit dan op verlangen of bewilliging van den Hoogen Raad.

De resultaten van dit geheele stelsel zullen zijn, dat al de elf hoven met toebehooren uit het raderwerk der regterlijke instellingen worden geligt.

Dat ten minste dertien arrondissements-regtbanken insgelijks zullen ophouden te bestaan.

Deze laatste suppressie zal echter, wanneer men in aanmerking neemt de uitgebreidheid, welke de nieuwe regtbanken of raden van justitie zullen verkrijgen, geene eigenlijke bezuiniging daarstellen, maar het is te verwachten, dat in die suppressie eene compensatie zal worden gevonden voor de meerdere kosten der raden van justitie.

Maar daarentegen mag men aannemen, dat, na aftrek van ongeveer *veertig à vijftig duizend gulden* (*f* 40,000 a *f* 50,000), voor de uitbreiding van den Hoogen Raad, en onvoorziene uitgaven bij de raden van justitie, de som van *drie maal honderd zeven en zestig duizend acht honderd gulden* (*f* 367,800) thans uitgetrokken, voor de provinciale hoven, plus *tien duizend acht honderd gulden* (*f* 10,800) voor hunne deurwaarders zal zijn uitgespaard. Er wordt hier voorzigtigheidshalve gezwegen van nog een post van *f* 11,600 bureaukosten der geregtshoven, omdat deze som ter gemoetkoming der kantonregters en der justitie-raden noodig kan zijn.

Voorts is het waarschijnlijk, dat de nieuwe instelling ook van gunstigen invloed op de justitiekosten zal zijn, en zelfs op de kosten der gevangenissen zal terugwerken.

In eene bezuiniging, die plaats heeft door vereenvoudiging, vindt men steeds voordeelige resultaten, waaraan zelfs bij het ontwerpen der vereenvoudiging niet was gedacht.

Intusschen mag hier niet worden verzwegen, dat, zoo men in den tegenwoordigen tijd bij het ontwerpen van een vereenvoudigd staatsbestuur niet op personen mag zien, maar men zich als het ware in de toekomst moet verplaatsen, van de andere zijde, de tegenwoordige Regering niet onbillijk mag zijn jegens hen, die zij vroeger tot regterlijke betrekkingen had geroepen.

Thans nu er zich een nieuw tijdperk voor Nederland opent, nu de ingezetenen zullen geroepen worden om plaatselijk hunne besturders te kiezen en zich landelijk te doen vertegenwoordigen, zal meer en meer op vereenvoudiging worden aangedrongen, en zal die meer en meer moeten worden betracht, en moet een ieder doordrongen worden van de bewustheid, dat hij in zijn eigen krachten en in zijn eigen middelen, bronnen van ontwikkeling moet zoeken, en dat het vooruitzigt om in openbare betrekkingen een middel van bestaan te vinden, zoo gering is geworden, dat niemand daarop meer met eenige zekerheid zal kunnen rekenen.

Thans mag en moet de Regering zich niet afvragen, welke uitkomsten zullen de nieuwe instellingen voor sommigen hebben, maar welke uitkomsten zullen zij hebben voor het algemeen?

Het is met dit denkbeeld voor oogen, dat men hier in het justitie-wezen wil afbreken en opbouwen.

Het is dit denkbeeld, waarvan de Regering in alle takken van bestuur moet doordrongen zijn.

Zij mag niet vragen, welk nadeel zullen eenige weinigen daardoor oogenblikkelijk ondervinden?

Maar zij moet zien op de toekomst, en zich afvragen, welke belangrijke verminderingen van uitgaven zullen er na maanden en jaren, uit dit vereenvoudigd stelsel voortvloeijen?

Het land vergaat niet; het mag door geene Regering, als door een vruchtgebruiker van het oogenblik, worden bestuurd.

Maar des echter behoort men billijk te zijn, en moet er gezorgd worden voor hen, die uit hunne betrekkingen worden gestooten, omdat het slechts eene tijdelijke opoffering voor den Staat is.

Het is daarom, dat de bezuiniging die hier in het justitiewezen met eene groote mate van zekerheid wordt geschat op *drie maal honderd en twintig duizend gulden* (*f* 320,000) en welke kan aangroeijen door verminderingen op de gevangenissen en op de geregtskosten tot misschien *een half millioen*, aanvankelijk het eerste jaar welligt slechts anderhalf ton gouds zal bedragen, indien men namelijk aan de uitvallende ambtenaren twee derde hunner bezoldiging toekent. Maar van maand tot maand, en van jaar tot jaar zal die som toenemen: en zal telkens een geringer cijfer op de begrooting kunnen worden gebragt.

Er blijft hier nu nog over te gewagen van de *militaire regtspleging*, en eindelijk ten slotte van de *scherpregters*

De militaire regtspleging in de corpsen is inderdaad zeer onkostbaar. Het hoog militair geregtshof daarbij gerekend, beloopt het geheel bedrag *acht en zeventig duizend drie honderd en dertig gulden* (*f* 78,330,)

Tot nog toe is deze geheele regtspleging niet in verband met, noch onderworpen aan het toezigt van den Hoogen Raad. De Grondwet laat het regtsgebied over het krijgsvolk en de schutterijen aan de wet ter regeling over, maar des echter bepaalt art. 162, dat de Hooge Raad het toezigt heeft op het nakomen der wetten bij alle regterlijke collegien; en zal er dus noodwendig een nadrukkelijk onderzoek moeten worden ingesteld, op welke wijze deze geheele aangelegenheid op de minst kostbare wijze zal kunnen worden ingerigt.

Hier intusschen geldt het geene wijziging van hetgeen is, maar de regeling eener geheel speciale regtsmagt, en zal het derhalve noodzakelijk zijn, om, alvorens eenige bepaalde voordragt te doen, den raad en de voorlichting in te roepen van mannen, die grondig en practisch met deze specialiteit bekend zijn.

Eindelijk moet er met een woord gewaagd worden van eenen post, voorkomende op het budget der Justitie, ten behoeve der *scherpregters.*

Nadat nu sedert acht maanden, zonder eenig nadeel voor de maatschappij, geene brandijzers en geeselroeden meer zijn gebruikt, en ook de toepassing der doodstraf al meer en meer zeldzaam wordt, zal deze post eene aanmerkelijke vermindering kunnen ondergaan,

De gevangenis, goed toegepast, zonder wreedheid, maar met gestrengheid, zal in verreweg de meeste gevallen het kwaad kunnen bedwingen.

Ook te dezen opzigte mag men niet onbillijk zijn, en zulks te minder omdat zij, die het beroep van scherpregter hebben uitgeoefend, in zoodanigen bijzonderen toestand zijn geplaatst, dat zij moeijelijker dan eenig ander een nieuw middel van bestaan kunnen vinden.

Intusschen zal, daar zij geen aanspraak op pensioen hebben, ook te hunnen opzigte eene wettelijke regeling moeten worden voorgedragen.

De slotsom van al deze beschouwingen is, dat, behalve de verpligting, welke op het hoofd van het departement van justitie berust, om bij elke gelegenheid zoo veel mogelijk zuinigheid te betrachten, en hetgeen op sommige posten der begrooting mogt kunnen overschieten in de schatkist als toevallige bate te doen terugvloeijen, de bezuiniging door vereenvoudiging hier een uitvloeisel van nieuwe wetten zijn moet, en de raad van ministers meent alzoo Uwe Majesteit te moeten voorstellen, om den minister van justitie te autoriseren, om zich twee der zake kundige mannen tijdelijk te adsumeren, om op de beginselen, door hem vooruitgezet, en onder zijn toezigt, zoodanige wijzigingen in de bestaande wetten te ontwerpen, als tot de gewenschte vereenvoudigingen zullen noodzakelijk zijn, en om op gelijke wijze twee speciaal deskundigen te raadplegen, ten einde te beramen de wijze, waarop de regtsmagt en het regtswezen voor het krijgsvolk en de schutterijen zullen behooren te worden geregeld.

HOOFDSTUK V. *Binnenlandsche Zaken.*

Het binnenlandsch bestuur kan geene aanzienlijke vermindering ondergaan. De Grondwet handhaaft provincien en gemeenten, en beider besturen. Later zal moeten worden overwogen, of het getal der provincien zal kunnen worden verminderd; voor het oogenblik valt daaraan niet te denken. Het departement van binnenlandsche zaken is er nu reeds op bedacht geweest, de provinciale autoriteiten aan te schrijven, om de gemeentebesturen, door vereeniging van gemeenten, te verminderen, en daarvan plannen te ontwerpen. De wetgever zal daarover hebben te beslissen, en de uitkomsten daarvan zullen slechts geringen invloed kunnen uitoefenen op de begrooting van het rijk.

In hetgeen thans bestaat, zijn niettemin door vereenvoudiging eenige bezuinigingen aan te brengen. Het volgende wordt daartoe, naar aanleiding der begrooting voor de jaren 1848 en 1849 vastgesteld, eerbiedig aan de beoordeeling van Uwe Majesteit onderworpen.

1ste *Afdeeling.*

1° De post van Opperhoutvester kan worden afgeschaft, en die titel, met een gedeelte der bemoeijingen, daaraan verbonden, opgedragen aan den Minister van Justitie.

Daardoor wordt bespaard het tractement van den Opperhoutvester . . . . *f* 4,000

2° De beide raden-adviseurs kunnen worden gepensionneerd, de een dadelijk, de ander na verloop van weinig tijds; besparing . . . . „ 10,000

3° Op het personeel der ambtenaren van het Ministerie is nu reeds uitgespaard hetgeen minder wordt uitgegeven dan op de begrooting is uitgetrokken „ 6,000

Door meerdere eenvoudigheid van den arbeid zal deze besparing in vervolg van tijd grooter zijn.

IIde *Afdeeling.*

De collegien der Gedeputeerde Staten in de verschillende provincien schijnen in talrijkheid van personeel te kunnen worden verminderd; en de district-commissarissen in Noord-Braband, Gelderland, Limburg, en althans gedeeltelijk in Zeeland, te kunnen worden gemist. Daardoor zullen worden uitgespaard:

1° In Noordbraband,

a. De tractementen van twee leden van Gedeputeerde Staten . . . . „ 3,000

b. De kosten van het intermediair bestuur tusschen het provinciaal bestuur en de gemeentebesturen „ 8,000

2° In Gelderland,

a. Twee leden van Gedeputeerde Staten . . . „ 3,000

b Intermediair bestuur . . . . „ 9,550

3° In Zuidholland,

Twee leden van Gedeputeerde Staten . . . . „ 4,000

4° In Noord-holland,

Twee leden van Gedeputeerde Staten . . . . „ 4,000

5° In Zeeland,

a. Een lid van de Gedeputeerde Staten . . . . „ 1,500

b. Ten minste een van de districts-commissarissen, zoo niet meerdere . . . . „ 1,600

6° In Utrecht,

Een lid van de Gedeputeerde Staten . . . . „ 1,500

7° In Friesland,

Twee leden van Gedeputeerde Staten . . . „ 3,000

8° In Overijssel,

Twee leden van Gedeputeerde Staten . . . „ 3,000

9° In Groningen,

Een lid van Gedeputeerde Staten. . . . . „ 1,500

10° In Drenthe,

Een lid van Gedeputeerde Staten. . . . . „ 1,500

11° In Limburg,

a. Een lid van Gedeputeerde Staten. . . . . „ 1,500

b. Intermediair bestuur . . . . „ 5,980

IIIde *Afdeeling.*

1° Bij het departement ligt eene nieuwe organisatie van de dienst van den waterstaat in gereedheid, door welker invoering zullen kunnen worden uitgespaard aan tractementen . . . . „ 17,000

2° Door abonnement der reiskosten zal een gedeelte

Transportere f 89,630

Transportere f 89,630

der *f* 40,000, daarvoor uitgetrokken, kunnen worden bespaard, welke som hier echter wordt gebragt voor Memorie

3° De commissie ter uitroeijing van het konijn kan worden ontbonden, en bespaard de post voor reis- en verblijfkosten uitgetrokken op . . . . „ 75[illegible]

IVde *Afdeeling.*

1° De beide inspecteuren der Latijnsche scholen kunnen tegenwoordig worden gemist, immers zoolang het staats-examen tot toelating der studenten aan de hoogescholen zal worden behouden . . . . . „ 6,000

2° Op de kosten der hoogescholen, zal, hetzij door vernietiging van eene derzelve, hetzij door verdeeling der faculteiten onder dezelve, hetzij door verandering van inrigting kunnen worden uitgespaard . . . „ 70,000

3° de toelagen aan schoolonderwijzers-gezelschappen „ 4,000

Vde *Afdeeling.*

1° op de opheffing van het Koninklijk Nederlandsch Instituut is meermalen aangedrongen. Die opheffing komt niet wenschelijk voor, aangezien het gouvernement meermalen eenig nut trekt van de voorlichting van dat geleerde ligchaam. Het schijnt daarom raadzaam, het subsidie, tot nog toe aan hetzelve verleend, ten bedrage van *f* 11,000, te verminderen met . . „ 6,000

2° de Koninklijke academie te Delft staat tegenwoordig slechts voor *memorie* op de begrooting van Binnenlandsche Zaken uitgetrokken. Dat zal in het vervolg niet meer kunnen plaats hebben, maar alles wat aan die academie wordt te koste gelegd op die begrooting moeten worden uitgetrokken.

Daaruit zal het dan blijken, dat het bedrag van die kosten niet geëvenredigd is aan de vruchten, die daarvan worden ingeoogst.

Wanneer men de ondervinding raadpleegt, daaruit opmaakt, dat er voortaan slechts schaarsch gelegenheid zal bestaan, om kweekelingen van die school onder de ambtenaren van den waterstaat op te nemen, en daarbij vooruitziet, dat het waarschijnlijk moeijelijk zal zijn vol te houden, dat alleen kweekelingen van deze school in administrative betrekkingen in de Oost-Indische bezittingen zullen mogen worden geplaatst, dan zal men spoedig tot de overtuiging geraken, dat deze academie niet zal kunnen blijven bestaan. Het blijft niettemin wenschelijk, dat er eene wel ingerigte school besta, op welke bekwame ingenieurs, bouwmeesters, enz. kunnen worden gevormd. De jeugdige leeftijd der kweekelingen van die school maakt het raadzaam, hen onder een voortdurend toezigt te plaatsen. En deze denkbeelden geven aanleiding om het raadzaam te achten, dat deze akademie met die van Breda kan worden vereenigd, en derwaarts overgebragt worde. Wanneer het leger van den Staat in sterkte mogt worden verminderd, en daardoor ook het aantal te vervullen officiersplaatsen zal inkrimpen, zal ook die Militaire Akademie, zoo kostbaar als zij nu is ingerigt, niet wel kunnen blijven bestaan. Aan eene school tot het opleiden van bekwame officieren is niettemin onwedersprekelijke behoefte. Om nu beide deze akademien voor ondergang te bewaren en de kosten van beiden zeer aanmerkelijk te verminderen, komt het ons raadzaam voor, beide te vereenigen, en de inrigting zoo eenvoudig en onkostbaar mogelijk te maken.

Ter vermeerdering van de besparing, die daaruit zou voortvloeijen, zouden sommigen van ons het wenschelijk geacht hebben, ook het instituut voor de marine van Medemblik naar Breda over te brengen, waardoor tevens zou worden regt gedaan op de klagten, die meermalen worden aangeheven, over het ongezonde van het verblijf te Medemblik, en den nadeeligen invloed, dien dat uitoefent op de ligchamelijke ontwikkeling der adelborsten en op het onderwijs. Anderen, waaronder de Minister van Marine, zijn evenwel van oordeel, dat het onderwijs en de opleiding der adelborsten daardoor te veel zouden lijden, en kunnen om die reden in deze laatstgenoemde vereeniging niet toestemmen, gelijk hierna, bij het achtste hoofdstuk nader zal worden ontwikkeld.

3° Voor premien ter betaling van verschuldigde octrooi-regten, en voor belooningen tot aanmoediging van kunst en volksvlijt, en van daartoe strekkend onderwijs, alle welke posten wij zouden meenen te kunnen vervallen, stellen wij eene vermindering voor der daarvoor uitgetrokken som, ten bedrage van . . 5,000

IXde *Afdeeling*

1° De tractementen, bureau-kosten en belooningen der ambtenaren van de Opperhoutvesterij kunnen worden bespaard ten bedrage van . . . . „ 58,100

2° Terwijl de reiskosten en verblijfkosten van diezelfde ambtenaren kunnen vervallen ten bedrage van . „ 4,000

f 237,917

Wij zijn namelijk van oordeel, dat de bemoeijingen dezer Houtvesterij, voor zoo veel het vervolgen der overtredingen betreft, aan den Minister van Justitie zouden kunnen opgedragen worden en voor zoo veel het uitgeven der actes en het ontvangen en uitgeven van gelden betreft, aan den Minister van Finantien. Op dit hoofdstuk der begrooting zoude door dit een en ander kunnen worden bezuinigd *f* 237,917.

Aangezien echter het vereenigen der werkzaamheden, verbonden aan de Houtvesterij, (door overbrenging van deselve) met het Departement van Justitie, eenige meerdere uitgaven bij dat departement zullen vereischen, wordt de op dit hoofdstuk te bezuinigen som slechts uitgetrokken voor een bedrag van *f* 200,000.

HOOFDSTUK VI. *Hervormde Eeredienst, enz.*

HOOFDSTUK VII. *Roomsch-Katholijke Eeredienst.*

De VIde en VIIde hoofdstukken der staatsbegrooting, betrekking hebbende tot twee departementen van algemeen bestuur, zijn, naar luid der grondwettige voorschriften, administratief gescheiden, maar de onderwerpen waarover zij handelen, komen in doel en strekking, en vooral ook ten aanzien van het staatsbelang zoozeer overeen, dat wij hebben gemeend, onze beschouwingen dienaangaande vereenigd aan Uwe Majesteit te mogen voordragen.

Het zal wel geen betoog behoeven, dat de Staat grootelijks belang heeft bij, en bijzonder wordt ondersteund door de ontwikkeling van godsdienstigen zin, verlichting en beschaving zijner ingezetenen, hoedanig dan ook de rigting zij der leer, welke beleden

…, want alle de gezindheden, welke overeenkomstig de Grondwet zich in Nederland vrijelijk kunnen bewegen, kunnen niet anders dan godsdienstige en zedelijke vorming bedoelen, en leggen daardoor een hechten grondslag op voor de rust en orde en veiligheid van den Staat. Geen Staat kan bestaan, waar godsdienstzin ontbreekt, maar waar godsdienstige beginselen de drijfveren zijn van de handelingen der burgeren, daar vindt de Staat in zich zelven kracht, welke hem voor ondergang duurzaam beveiligt.

Te regt is alzoo in Nederland hooge prijs gesteld op hetgeen de godsdienstige belangen van de belijders der onderscheidene godsdienstige gezindheden betrof, te regt vooral werd bij de Grondwet het beginsel opgenomen, dat aan iedere gezindheid voortdurend verzekert alle de geldelijke bijdragen van wege den Staat, welke door haar in den jare 1815 werden genoten. Wij zeggen dat dit met *te regt* is bepaald geworden, want het was eene schuld, die op den Staat rustte, en die in de geschiedenis van het verledene haren grond en oorsprong vond; het was eene verpligting, even heilig als die, welke tusschen den Staat en zijne schuldeischers bestond.

Naast dezen grondwettigen waarborg werd een vooruitzigt op meerdere tegemoetkoming geopend, en ook dit was in het begrepen belang van den Staat, omdat, gelijk wij boven gevonden, de Staat kracht en steun verkrijgt door vermeerdering van godsdienstige kennis, de moeder der zedelijke beschaving.

Er bestaan alzoo voor den Staat tweederlei verpligtingen, eene omschreven in de 1ste alinea van art. 192 der Grondwet van 1815, eene directe verpligting, waarover geen sprake kan zijn, en daarnaast eene tweede verpligting, door het belang van den staat zelven en dat zijner ingezetenen voorgeschreven, van aan het uitzigt, in de 2de alinea van datzelfde artikel geopend, eene billijke toepassing te verleenen.

Ten aanzien der eerste verpligting handelt de Staat als eerlijk schuldenaar; ten aanzien der tweede, met het oog op de omstandigheden, dat is op de behoeften, in verband tot de middelen, waarover hij te beschikken heeft.

Sedert 1815 is aan het geopend uitzigt van art. 192 der Grondwet, 2de alinea, voortdurend toepassing gegeven, en niet zonder reden. Naar mate toch van de vermeerdering der bevolking, werd de behoefte grooter, en de behoefte aan beschaving, door godsdienstige kennis en ontwikkeling te verkrijgen, werd dieper gevoeld. Maar, ofschoon nu de Staat aanzienlijk heeft bijgedragen, en steeds toenemend is blijven bijdragen, voor hetgeen de godsdienstige belangen der ingezetenen vorderden, hij deed dit niet ten nadeele van zich zelven, omdat in die toenemende uitgaven de bewijzen liggen opgesloten van toenemende bevolking, maar ook van toenemende belangstelling.

En zoude dan niet daarteboven de materiele welvaart des lands zijn bevorderd door het verstandig gebruik dezer alzoo uitbetaalde gelden? Is niet het oprijzen van nieuwe dorpen en het vestigen van geheele volkplantingen in schier onbewoonde streken, onafscheidbaar verbonden aan het stichten van kerken en het aanstellen van leeraars? Getuige hiervan de Dedemsvaart in Overijssel, onderscheidene dorpen in Drenthe, andere in Groningen, sommige in Friesland, om van andere provincien niet te spreken; alle welke vestigingen door meerdere staan gevolgd te worden, die door vruchtbaarmaking van woeste gronden, of ook door andere ondernemingen, de schatkist van den Staat tot geen gering voordeel zullen verstrekken, en tienvoudig teruggeven, wat men de Staat te hunnen behoeve besteedt.

De behoefte alzoo is toenemend, en in dezelfde evenredigheid met die toeneming vermeerdert ook het stoffelijk en zedelijk welzijn van den Staat. Men zoude alzoo die toenemende behoefte moeten toejuichen; men zoude dankbaar, meerdere gelden beschikbaar af te zonderen tot herstel van oude, en aanbouw van nieuwe kerken, omdat men door die aanwending medewerkt tot den verderen bloei van den Staat, maar toch, en wij betreuren het, de omstandigheden des Vaderlands gedoogen die meerdere uitgaven voor het tegenwoordige niet, en vermetel zoude het zijn, die te vragen. Wij zullen ons tevreden moeten stellen met het behoud der thans besteed wordende sommen, zonder aan eenige uitbreiding te kunnen denken.

Overeenkomstig deze vooruitgezette beginselen, zijn wij eenparig van oordeel, dat behooren te worden behouden alle de sommen, op deze beide hoofdstukken der begrooting voorkomende, en daarop thans staat uitgetrokken, met uitzondering alleen van de posten, voorkomende op hoofdstuk VI, 2de afdeeling, artikel 18, wegens onderstandgelden tot opbouw of herstel van kerken en pastorijen, ten bedrage van *f* 33.445 34½, en op hoofdstuk VII, 5de afdeeling, 2de artikel, wegens onderstandgelden, ten behoeve van kerkelijke gemeenten en kerkfabrijken ten bedrage van *f* 39.000, voor zoover niet kan worden aangetoond, dat daarop voor het geheel of voor een gedeelte wettige regten bestaan, onder voorbehoud nogtans, om in enkele bepaalde gevallen van buitengewonen aard, bij de aanbieding van het jaarlijksch budget, hieromtrent speciale voordragten te doen.

Wij kunnen bij de noodzakelijkheid der inkrimping van 's Rijks uitgaven, ter verdediging van de weglating dezer beide sommen, dat zij tot dusver zonder bepaalde aanwijzing op de staatsbegrooting voorkwamen, bijbrengen, de niet bestaande grondwettige verpligting der Regering, om in die behoeften te voorzien, en dat zij nog daarenboven deze sommen te gering zijn te achten, om aan alle billijke aanvragen te kunnen voldoen, waardoor de uitgetrokken subsidien den aard van gunstbewijzen verkrijgen.

Wij gelooven bovendien, dat deze bijdragen in den regel zullen kunnen worden gemist, want wij durven vertrouwen, dat de godsdienst-zin onzer landgenooten hen zal aansporen tot ruime en milde bijdragen, daar, waar het geldt hunne hoogere belangen en de vervulling van heilige pligten.

HOOFDSTUK VIII. *Marine.*

Ofschoon op het VIIIste hoofdstuk, *Marine*, geene dadelijk afdoende bezuiniging kan gevonden worden, vooral bij de thans opgevoerde activiteit en meer talrijke zeemagt in Oost-Indië, tot welker vermindering het voor alsnog niet raadzaam zijn over te gaan, is de inrigting van dat hoofdstuk echter voor vereenvoudiging vatbaar, waaruit later aanmerkelijke besparing zal voortvloeijen, ter zoo noodige vermeerdering der zeemagt.

Om hiertoe te geraken, meenen wij aan Uwe Majesteit te moeten voordragen, het tot nu toe aangekleefde stelsel van behoud van alle rijks-werven of maritime etablissementen te verlaten en tot suppressie van ééne der groote werven van scheepsbouw over te gaan.

Vroeger werd van wege de regering het systema van behoud verdedigd, op grond van het eenmaal bestaan van die kostbare inrigtingen, en het vooruitzigt van eene mogelijke wederuitbreiding van 's rijks zeemagt; maar in de tegenwoordige omstandigheden vermeent men geen middel ongebruikt te mogen laten wat tot vereenvoudiging kan leiden.

Om dus in de eerste plaats te gewagen van vereenvoudiging, waaruit van lieverlede eene aanmerkelijke bezuiniging moet ontstaan, hebben wij de eer aan Uwe Majesteit voor te stellen:

1° De algeheele opheffing van 's rijks werf te Rotterdam, met den daarbij behoorenden stoom-zaagmolen.

2° even als die in 1843 de rijks-lijnbaan te Rotterdam verplaatst en aan die van Amsterdam is toegevoegd, nu ook het magazijn van levensmiddelen te Delfshaven te vereenigen met dat te Amsterdam gevestigd, waartoe de localiteit aldaar genoegzame ruimte aanbiedt;

3° overbrenging van het depôt van het korps mariniers naar een der aan zee gelegene etablissementen, Vlissingen of Willemsoord, waardoor het geheele etablissement Rotterdam zal vervallen, en waarvan het gevolg zal kunnen zijn, dat er eene besparing op de kosten van het korps mariniers zal kunnen verkregen worden, welke tot een punt van gezet onderzoek is gemaakt.

Tegen de vereeniging van het instituut voor de Marine te Medemblik met dat van Breda zijn groote bezwaren in het midden gebragt, zoo als reeds bij de behandeling van het Vde Hoofdstuk onder de aandacht van Uwe Majesteit gebragt is; het geheel eigendommelijke eener opleiding tot de zeedienst was daar de grondslag van, en ofschoon de ongezondheid van Medemblik in sommige jaren niet te ontkennen is, moet men echter doen opmerken, dat de Minister van Marine dit als zeer overdreven beschouwt; intusschen zal deze zaak nader onder de aandacht van Uwe Majesteit worden gebragt, na vooraf naauwkeurig onderzocht te zijn.

Eerstvermelde maatregelen zullen wel in den aanvang geene vermindering van uitgaven ten gevolge hebben, daar het overbrengen van al den voorraad naar andere etablissementen met vrij belangrijke kosten gepaard zal gaan, zoo als ook de overbrenging van een gedeelte van het werkend personeel van scheeps-timmer- en andere ambachtslieden naar Amsterdam, en van de ketelmakerij en inrigting tot herstel van stoomwerktuigen naar Willemsoord; maar dadelijk na de suppressie van Rotterdam zal er eene bezuiniging zijn daargesteld, die later — naarmate het op wachtgeld te stellen ambtelijk personeel en dat van bewaking en bewaring bij vacature weer zal worden geëmploijeerd, of door versterf zal ophouden ten laste van 's rijks-geldmiddelen te zijn — eene economie zal medebrengen, waarvan men het cijfer nog niet juist bepalen kan, doch dat zeker al spoedig na de geheele suppressie van die werf, meer dan eene ton gouds zal bedragen.

Bij de groote vermindering, reeds bij het indienen der begrooting van 1844—1845 in de kosten der administratie daargesteld, is het onmogelijk al dadelijk verder daarop eenigzins belangrijk te bezuinigen, ofschoon toch nog sommige posten daarvoor vatbaar zijn, die niet over het hoofd zullen worden gezien.

Het benoemen eener commissie om alle vereenvoudiging in den gang van het beheer te brengen; een zeer spaarzaam gebruik der materialen van scheepsbouw en uitrusting; weglating van alle verfraaijingen die gemist kunnen worden, in één woord, bezuinigingen, waar die mogelijk zijn, worden Uwe Majesteit eerbiedig voorgesteld, en zoo die niet al dadelijk zigtbaar zullen zijn, moet dit worden toegeschreven aan het grooter getal in dienst zijnde zeelieden en oorlogschepen, dan waarop bij het opmaken der begrooting voor 1848—1849 gerekend was, en die, grootendeels buiten 's lands zijnde, nog zoo spoedig niet op het bepaalde cijfer kunnen worden teruggebragt, waardoor de bekostiging daarvan vooreerst door besparing op andere posten zal moeten gevonden worden, wil men niet dadelijk weêr in suppletoire begrootingen vervallen.

Eindelijk wordt aan Uwe Majesteit voorgesteld, om de jaarlijksche opbrengst van het loodswezen, met behoud van het daarvoor ingeschreven kapitaal en na aftrek van de daarvoor jaarlijks gedaan wordende uitgaven, dienstbaar te maken tot stijving van 's lands kas; doch kan van het bedrag niet wel eene raming worden gemaakt, daar dit afhankelijk is van omstandigheden, die in de laatste tijden niet gunstig zijn geweest.

Nadat de bovenvermelde vereenvoudigingen zullen zijn ingevoerd, zal er geene vermindering van uitgaven meer te verkrijgen zijn, dan door vermindering der active zeemagt, hetgeen afhankelijk moet blijven van den staatkundigen toestand en van dien onzer uitgebreide kolonien en bezittingen in andere werelddeelen.

HOOFDSTUK IX A EN B. *Finantien.*

Het hoofdstuk IX *A*, *Renten der nationale schuld*, is niet wel voor bezuiniging door vereenvoudiging vatbaar te achten.

Voor finantiele operatien, ten doel hebbende om door conversie van schuld den rentelast te verminderen, schijnt het tegenwoordig tijdperk minder geschikt te achten.

Hoofdstuk IX *B*. De tegenwoordige organisatie van het bestuur der belastingen biedt naar ons oordeel gelegenheid aan tot vereenvoudiging van beheer. Zij is in 1844 ingevoerd, met het doel om van lieverlede de toen bestaande, hoogst omslagtige en kostbare provinciale administratie te vervangen door eenvoudige provinciale directien. Doch vermits al de provincien destijds, voor het beheer der directe belastingen, in- en uitgaande regten en accijnsen, verdeeld waren in arrondissementen, aan het hoofd waarvan inspecteurs waren geplaatst, en er dus tusschen de hoofdadministratie in de provincien en de controleurs in de divisien nog hoofdambtenaren gesteld waren, zoo werden, bij het vervallen van dien tusschenrang, de controleurs in cens in eenen kring geplaatst, waarin zij meer zelfstandig werkzaam moesten zijn.

Men achtte het destijds ondoelmatig in eens door het geheele Rijk het toezigt over de contrôles enkel provinciaal te maken: bij wijze van overgang stelde men arrondissements-directien voor de directe belastingen, in- en uitgaande regten en accijnsen in, 24 in getal, die regtstreeks met het departement van Financien in betrekking stonden.

Van lieverlede zijn er reeds onderscheidene dier direct'en bijeengevoegd, zoodat nu reeds in vijf provincien slechts één directeur meer aanwezig is, en het geheele getal op 21 is teruggebragt.

Op soortgelijke wijze is ook het beheer der registratie geregeld geworden.

Op dien weg voortgaande, zoude men thans nog eene schrede voorwaarts kunnen doen tot vereenvoudiging.

Wat overigens in het beheer van het departement van Finantien bezuinigd kan worden, moet verkregen worden door een aantal vereenvoudigingen in alle onderdeelen van het bestuur. Voor ver het grootste gedeelte, dalen deze in bijzonderheden van meer ondergeschikt belang af, weshalve die niet alle hier opgegeven kunnen worden; afschaffing van overbodige ambten is bijna het eenige middel dat men aanwenden kan.

Meer bijzondere vermelding vereischt alleen het collegie van raden en generaalmeesteren der munt, welks behoud wij niet noodzakelijk achten. Met de opheffing van dat collegie zoude men tevens de administratie van den waarborg der gouden en zilveren werken kunnen vereenvoudigen.

De bezuiniging, welke op bovenstaande wijze op dit hoofdstuk der begrooting kan worden verkregen, kan op eene som van *f* 120,000 worden geschat.

Mogt echter later een gewijzigd belastingstelsel ingevoerd worden, dan zal hierdoor voorzeker in ruime mate door vermindering van ambtelijk personeel en nog meerdere vereenvoudiging in de administratie krachtdadig tot besparing van uitgaven kunnen worden medegewerkt.

HOOFDSTUK X. *Oorlog.*

Het is ons aangenaam, Sire! bij de behandeling van dit departement al dadelijk te kunnen opmerken, dat de gelden bij suppletoire begrootingen aan hetzelve toegestaan, niet alle zijn gebruikt geworden, maar dat eene som van omstreeks *f* 425.000 daarvan waarschijnlijk ongebruikt zal blijven.

Indien vrede en rust voor Nederland bewaard blijven, zal er niet alleen over 1849 van geene suppletoire begrootingen sprake zijn, maar stellen wij ons voor, eene aanzienlijke vermindering van het cijfer, voor het Departement van Oorlog toegestaan, reeds in dat jaar te zullen kunnen verkrijgen.

Die vermindering zal de vrucht wezen der bezuinigingen, welke Uwe Majesteit mede heeft verlangd, dat op dit gedeelte van de algemeene dienst des Rijks voor nu en het vervolg zullen worden ingevoerd.

Met dit doel zal het departement van Oorlog zelf niet alleen eene *reorganisatie* ondergaan, maar al dadelijk door het opheffen der onderscheidene *afdeelingen* bij het departement eene vereenvoudigde en daardoor minder kostbare inrigting bekomen.

Andere suppressien zullen bij hetzelve gelijktijdig of achtervolgens plaats hebben, in verband met de reductien waaraan het leger onderworpen wordt.

Die verminderingen rusten op een stelsel van verdediging, hetwelk algemeen in zamenstemming geacht wordt met de middelen, waarover wij kunnen beschikken.

Het zal onnoodig zijn, hier in eenige beschouwing te treden over de eventualiteiten, waarin, of de wijze, waarop wij zouden kunnen worden aangevallen, evenmin hoe wij ons dan, op de krachtigste wijze, zouden verdedigen, maar zeker is het, dat ons rijk vatbaar is voor eene geconcentreerde defensie.

Onze *hoofdverdediging* toch bestaat in de centrale positie der Hollandsche linie, die zich uitstrekt van de Zuiderzee tot aan de Biesbosch, de daarachter gelegen Amsterdamsche linie en de positie van den Helder. De daarvoor gelegene Grebbelinie, waarvan de hoofd-accessen Amersfoort, de Klomp en de Grebbepost zullen worden opgemaakt, dient tot het opnemen onzer troepen, wanneer die van de Veluwe of van Noordbrabant en uit het geretrancheerde kamp van 's Hertogenbosch komen.

De verdere verdediging bestaat uit de vestingen en sterkten in Zeeland en Noordbrabant en de vesting Nijmegen tot dekking van die provincien en van Holland van die zijde, tot dekking onzer rivieren en voor den overtogt over dezelve. In Limburg de vestingen Maastricht en Venlo. Eindelijk de vestingen en sterkten van het oostelijk frontier.

Het spreekt van zelf, dat, hoe lang ons leger zich in het open veld zal trachten staande te houden, het echter altijd de kracht van die geconcentreerde defensie in het oog zal moeten houden, en, eenmaal daarheen teruggedrongen, zich niet overal in geringe deelen zal kunnen of mogen versnipperen; maar, is zulks waar, dan is ook het aantal van vestingen en sterkten te groot, althans niet aan onze middelen evenredig, welke daarvoor niet noodeloos mogen worden uitgeput.

Uit dien hoofde wordt dan ook al dadelijk aan Uwe Majesteit voorgedragen het slechten, en ten bate der schatkist verkoopen van alle vestingwerken aan den IJssel, bepaaldelijk van Doesburg, Zutphen en Deventer, met ab- en dependentien; dat voorts zal worden onderzocht, en daarop het oordeel van alle deskundigen, als op een nationaal vraagpunt, zal worden ingeroepen, in hoeverre, in verband tot het straks bedoelde hoofdstelsel van verdediging, andere vestingen zouden kunnen worden geslecht, en meer bepaaldelijk of dit het geval zou mogen zijn met de vestingen op ons oostelijk frontier, vooral Delfzijl en Groningen.

Deze onderscheidene maatregelen of beschikkingen zullen het militair beheer vereenvoudigen, en bezuinigingen te weeg brengen op het onderhoud der fortificatie-werken, de uitrusting der vestingen, en hetgeen daarmede in verband staat, zoodat de *uitgaven voor Oorlog* reeds aanmerkelijk voor eene aanmerkelijke *vermindering* vatbaar zullen zijn, als:

De kosten van het departement, met een tiende of	*f*	18,000
De onderscheidene staven, de administratie der armee, de militaire verkenningen, met een tiende of .	„	20,000
Het wapen der infanterie, met twee depot-compagnien en verdere vermindering, mede tot een tiende of	„	400,000
Het wapen der cavalerie met een regement, en alzoo in verhouding tot een vijfde of	„	320,000
Het wapen der artillerie met eene compagnie rijdende, eene compagnie veld- en twee compagnien vesting-artillerie, mitsgaders verdere vermindering tot een tiende of	„	150,000
De staf van het wapen der genie en het bataillon mineurs en sapeurs met een tiende of	„	30,000
De remonte met een vijfde, of	„	18,000
De militaire academie met een tiende, of . .	„	6,600
De geneeskundige dienst met een vijftiende, of .	„	34,700
Het materieel der artillerie (art. 1 en 2 gewoon) met een vijfde, of	„	74,000
Het materieel der genie (art. 1 gewoon) met genoegzaam een vierde, of	„	100,000
Het materieel der artillerie (buitengewoon) met de helft, of	„	60,000
Het materieel der genie (buitengewoon) genoegzaam met een zesde, of	„	47,700
te zamen . . .	*f*	1,269,000

Men mag intusschen niet voorbijzien, dat de som van besparing nog eenigzins hooger zou hebben kunnen zijn, indien er ook niet op diende gelet te worden, dat geene reductien op personeel kunnen worden verkregen, dan door diezelfde schatkist, welke men wil te gemoet komen, met pensioenen, non-activiteits tractementen als anderzins te bezwaren.

Met belangstelling zal men intusschen voorzeker bij deze gelegenheid vernemen, dat Uwe Majesteit er in bewilligt, dat de suppressie van het regement kavalerie, straks vermeld, dienstbaar wordt gemaakt aan de uitbreiding van het korps marechaussée, waardoor aan eene lang gevoelde behoefte zal worden voldaan, en welk korps in dier voege zal worden gevormd, dat

hetzelve in vredestijd voor zijne gewone bestemming geschikt, in oorlogstijd voor de dienst te velde zal kunnen worden te zamen getrokken.

Eindelijk zullen mede nog maatregelen worden getroffen, geschikt om ten spoedigste de militaire administratie zoo veel mogelijk te vereenvoudigen, de centralisatie der werkzaamheden bij het departement van Oorlog te verminderen en de comptabiliteitsschrifturen te beperken, zonder dat dit aan de uitoefening eener goede contrôle schadelijk zij

Zoodanig zijn de hoogst gewigtige verrigtingen, welke, met opzigt tot de militaire zaken, nu reeds aan Uwer Majesteits goedkeuring worden voorgedragen, en waarbij het groote doel, bezuiniging door vereenvoudiging, op den voorgrond wordt gesteld, in de overtuiging, dat dit doel eenmaal verkregen, zulks ook aan de militaire instellingen, en aan allen die zich daaraan verbonden hebben of nader zullen verbinden, meerdere duurzaamheid en stabiliteit zal verschaffen.

HOOFDSTUK XI. *Koloniën.*

Het XIde hoofdstuk der staatsbegrooting, uitgetrokken ter somma van *f* 88,695, „Kolonien," is reeds op een zoo laag cijfer gebrag, dat daaromtrent wel geene eenigzins belangrijke bezuinigingen te verwachten zijn, ten minste niet da lelijk aan te wijzen; echter kan er, door vermindering van ambtelijk personeel, nog eenigzins op bezuinigd worlen.

Wij vermeenen dit hoofdstuk dus slechts kortelijk te moeten behandelen, doch tevens met een enkel woord onder de aandacht van Uwe Majesteit te moeten brengen, dat, zoo er op het hoofdstuk zelf geene bezuiniging te vinden is, er echter door het departement van Kolonien zeer belangrijke bezuinigingen kunnen worden en reeds worden daargesteld, die, ofschoon niet op een der hoofdstukken van de staatsbegrooting voorkomende, echter ten voordeele van 's Rijks schatkist zijn, en, uit dat oogpunt beschouwd, niet onopgemerkt moeten blijven, wanneer er van in te voeren bezuinigingen de rede is. Zoo heeft men, door reeds vroeger in overweging genomen en alsnu bepaalde vermindering op de kosten van overbrenging der koloniale producten voor het jaar 1849, bezuinigingen bedongen, die op verscheidene tonnen gouds kunnen worden geschat, en met nog andere voorgestelde besparingen van uitgaven ten voordeele der koloniale remise-rekening komende, daardoor eene vermeerdering van het koloniaal batig slot zullen opleveren, dat op de Nederlandsche staatsbegrooting wordt overgebragt en waardoor in het groot nadeel der thans *lagere prijzen* van de koloniale producten, die hier te lande worden te gelde gemaakt, ten minste eenigzins zal worden te gemoet gekomen.

Wanneer wij nu, na deze ontwikkeling onzer beschouwingen, de bezuinigingen, door bovenstaande vereenvoudigingen te verkrijgen, te zamen voegen, dan zal de slotsom zijn, dat de vermindering van uitgaven minstens twee millioenen zal kunnen bedragen, welke som, hiervan houden wij ons overtuigd, in het vervolg van tijd voor uitbreiding vatbaar is.

Eene hoogst gewigtige opmerking zij het ons nog vergund ten slotte hierbij te voegen; zij betreft de pensioenen van alle ambtenaren, welke de geldmiddelen van den Staat allerbelangrijkst drukken, en waarvoor op ieder hoofdstuk der staatsbegrooting aanzienlijke sommen staan uitgetrokken.

Verre is van ons verwijderd het denkbeeld om te kort te doen aan verkregene regten, maar toch, wij gelooven, dat deze belangrijke aangelegenheid wel het onderwerp eener bepaalde en naauwgezette overweging zal behooren uit te maken, waarbij dan tevens zal moeten worden gegeven het antwoord op de vraag, of niet de wet van den 9den Mei 1846 (*Staatsblad* N°. 24) eene herziening behoeft.

Hiermede, Sire! gelooven wij te hebben voldaan aan den last van Uwe Majesteit. Wij hebben naar onze overtuiging getracht aan te wijzen, waar en hoe door vereenvoudiging bezuiniging zoude te verkrijgen zijn, waaraan de natie zoo groote behoefte heeft.

Niet onmiddellijk, wij herhalen het, zullen alle deze uitkomsten te verkrijgen zijn, maar al dadelijk kunnen ze worden voorbereid.

Onze taak echter is, naar onze meening, thans ten einde gebragt, en mogt Uwe Majesteit zich kunnen vereenigen met de grondslagen door ons voorgesteld, dan is ons bescheiden oordeel, dat een definitief ministerie door Uwe Majesteit, met het oog op die grondslagen, benoemd, al dadelijk tot aanvankelijke uitvoering zoude behooren op te treden om het gebouw te voltooijen, waarvan de fundamenten thans aanwezig zijn te achten, en waartoe de bouwstoffen voorhanden zijn.

's Gravenhage, den 13 November 1848.

(Volgen de onderteekeningen der tijdelijke Ministers.)

Aan de tijdelijke Ministers, enz.

Wij hebben met belangstelling kennis genomen van uw rapport van den 13 dezer, en kunnen Ons over het geheel met de strekking daarvan, bij het bestaan der noodzakelijkheid van te bezuinigen, wel vereenigen.

Wij achten het intusschen doeltreffend, zoo om het aangenomen stelsel van openbaarheid in regeringszaken, als in verband met de mededeeling, welke op den 13 Mei dezes jaars, met Onze voorkennis, in de vergadering van de Tweede Kamer der Staten-Generaal is geschied, dat ook dit verslag worde openbaar gemaakt, en wij verleenen hiertoe bij deze Onze magting.

's Gravenhage, den 16 November 1848.

WILLEM.

BUITENLANDSCHE BERIGTEN.

FRANKRIJK.

PARIJS, 16 November. In de *Moniteur* van heden leest men het antwoord door Mgr. de aartsbisschop van Parijs gegeven op de uitnoodiging van het gouvernement om de plegtige instelling der constitutie door zijne tegenwoordigheid luister bij te zetten. Dit antwoord ademt de zuiverste vaderlandsliefde. Mgr. zal dezer dagen zijn mandement ter zake der verkiezing van den president uitvaardigen. De geheele geestelijkheid schijnt hare stem onvoorwaardelijk te zullen schenken aan dien kandidaat, wiens benoeming de meeste waarborgen aanbiedt voor het behoud van de openbare orde, en voor het geluk en de welvaart van Frankrijk.

— Mgr. Fayet, bisschop van Orleans, heeft in eene circulaire alle aartsbisschoppen aanbevolen de kandidatuur van den generaal Cavaignac te ondersteunen.

— In de zitting der nationale vergadering van heden, werd de discussie voortgezet over het gerectificeerde budget van 1848. Bij die gelegenheid stelde de heer Repelin voor, het tractement van den aartsbisschop van Parijs te verminderen. Hiertegen verzette zich de heer Lespinasse. De achtenswaardige prelaat, zeide hij, die zijn leven op de barricaden verloren heeft, liet zooveel niet na als toereikend was om begraven te worden, zoo waar is het, dat Mgr. Affre, ten voorbeeld strekte aan zijnen opvolger in het verzorgen van de armen der hoofdstad; terwijl ook deze nooit te huis komt zonder zijn geld onder de behoeftigen te hebben uitgedeeld, en zonder wonden te hebben verzacht, die alleen een priester genezen kan. Dit hoofdstuk van het budget werd alzoo aangenomen.

— Volgens een schrijven aan het *Journal des Débats* zou in de Marken onlusten zijn uitgebarsten onder de pauselijke troepen. Zoo er al iets heeft plaats gehad, dan zal het evenwel van weinig belang zijn geweest.

DUITSCHLAND.

KEULEN, 17 Nov. Gisteren werden te Berlijn de meeste redacteuren der dagbladen bij den generaal Wrangel ontboden, die hun bekend maakte, dat zij niets tegen de regering en niets over de nationale vergadering, welke hij niet kende, opnemen mogten. Ten gevolge daarvan zullen de meeste, van de thans nog verschijnende dagbladen, ophouden het licht te zien.

Een gerucht, dat op de persoon des konings een aanslag gedaan was, heeft zich niet bevestigd.

Gisteren avond heeft de vergadering in allerijl het besluit genomen dat het ministerie Brandenburg niet geregtigd is, over eenige staatsgelden te beschikken of belastingen te heffen, zoo lang de nationale vergadering niet onbelemmerd hare zittingen in Berlijn kan voortzetten. Dit besluit zal met den 17 November in werking komen. Er waren 226 leden tegenwoordig.

Onmiddelijk na het nemen van dit besluit werd de zitting opgeheven, en aldus voor het oogenblik alle verdere botsing tusschen het militair en de leden der vergadering voorgekomen.

Overigens werd de ontwapening heden voortgezet en begon men de hoop te voeden, dat het niet tot eenen openlijken strijd zou komen.

FRANKFORT, 16 November. Het voorstel om van het rijksministerie te vorderen dat het met den meesten nadruk maatregelen neme om de onmiddellijke en middellijke moordenaars van Blum te doen straffen, is zonder discussie met algemeene stemmen aangenomen.

— Het bevestigt zich meer en meer dat Bem vermomd als oostenrijksch generaal met een gevolg van kurassiers dwars door het leger van Windischgratz ontvlugt is. Messenhauser is tot 20 jaren vestingstraf veroordeeld.

— De protestansche en radicale dagbladen van Duitschland zouden hunne lezers gaarne willen diets maken dat het te Wurzburg zitting hebbende concilie zich bezig hield om de geheele Katholijke hierarchie het onderste boven te keeren, het priesterlijk celibaat afteschaffen, enz. De Katholijken daarentegen verwachten van deze vereeniging van hunne bisschoppen de heilzaamste maatregelen voor de inrigting der Kerk en vooral eene meer en meer toenemende hechtheid van den geestelijken band, die het katholicismus in Duitschland met den Opperherder der Kerk vereenigt.

WEENEN, 14 Nov. Breda, Helfert en Meyer weigeren in het ministerie te komen.

Aan de versterking der stad wordt met ijver gewerkt. De afzendingen van troepen naar Hongarije duren voort.

Na het vertrek dier troepen blijven hier 16 bataillons infanterie, 10 eskadrons kavallerie en 36 stukken geschut over.

Te Solothurn (Zwitserland) is een katholijk dagblad opgerigt onder den titel: *Kirchenzeitung für die katholische Schweiz.* Het schijnt in een voortreffelijken geest geredigeerd te zijn.

BUITENLANDSCHE EFFECTEN.

ANTWERPEN, 17 Nov. Belg. leen. 2½ pc. 38¾; 5 pc. 77; 4½ pc. 71¼; Spanje Ard. 5 pc. 9; Binnenl. 3 pc. 17½.

PARIJS, 16 Nov. Fr. 3 pc. 41,50; 4 pc. —; 5 pc. 64,25; 5 pc. N. 64,20; Schatk. —,—; Bank-Act. 1325,—; Belg. 1840, 5 pc. 76⅜; 1842, 5 pc. 76⅜; 4½ pc. —, 2½ pc. —; Nap 5 pc. —,—; Spanje 3 pc. Binnenl. —; 3 pc. Buitenl. 23¼; 5 pc. Act. Rente —; Piem. leen. —,—; Passive —; Rom. leen. 63

LONDEN, 16 Nov. Cons. op tijd 86⅝ a 86¾; Braz. 72½ a 73 ; 1829/39 72½ a 73½; Ecuador 1⅞ a 2⅛; Ven. 14 a 16; Uitg. 4 a 5; Gren. 12½ a 13; Uitg 2 a 2½; Denem. 3 pc 62½ a 63½; Holl. 2½ pc. 45½ a 46; id. 4 pc. 69½ a 70½; Mexico 21⅛ a 21⅝, Peru 35 a 36; Port. 4 pc. 23½ a 24½; 3 pc. 22 a 23, 5 pc. — a —; Rusl. 1822, 5 pc. 99 a 100; Spanje 5 pc. 11¼ a 11¾; id. 3 pc. 23¼ a 23¾; id. Passive 2⅞ a 3.

BERLIJN, 16 Nov. Schuldbr. 3½ pc. 75¼; Loten 91¼, Rusl. bij Stiegl. 4 pc. 81; Pools. 4 pc. 65½; Loten fl. 200, 90⅜; id. fl. 300, 94¾; id. fl. 500, 67¼.

HAMBURG, 15 Nov. Rusl Engels. leening 96⅛, Cert. bij Stiegl, 4 pc. 77½; Spanje, Ard. 5 pc. 8⅛; id. Binnenl. 3 pc. 16¾.

FRANCFORT, 16 Nov. Met. 5 pc. 67; 2½ pc. 39; Bank-Actien 1105; Darmst. Lot. fl. 50, 59¾; id. fl. 25, 20⅝; Badensche Lot. fl. 50, 44¾; id. fl. 35, 25⅜, Nassaus. fl. 25, 20⅝, Holl. 2½ pc 44⅞; W. S. 4 pc. 69½; Sijndic. 3½ pc. 69.

PRIJS-COURANT DER EFFECTEN.

			17 NOV. 4½ u. gebl.	18 NOV.	4 u.
NEDERL., Werkel. Sch. à	2½	pCt.	45½	$45\frac{11}{16}$ à	$45\frac{11}{16}$
Dito Dito	3	•	53⅞	54	54⅛
Dito Dito op resc.	3	•			
Dito Dito	4	•	70¼	70⅝	70½
O I. Leening	4	•	$68\frac{15}{16}$	69	69¾
Amortis. Syndic.	3½	•		70⅛	
Handel-Maatschappij	4½	•	129		
Haarlemmermeer	5	•			
Aand. Rijn-Spoorweg	4½	•	75¾		
Aand. Holl. S. M.		•			
BELGIE,	4½	•			
Dito	2½	•			
Dito bij Rotschild	2½	•	$36\frac{15}{16}$	$36\frac{15}{16}$	
SPANJE, L. bij Ard. van 85 £	5	•			
Dito Dito van 510 £	5	•	$8\frac{15}{16}$	9	
Dito bij Dito onb. st.	5	•	$8\frac{7}{16}$		
Dito	3	•	24⅝		
Dito Binnenl. à 6 m	3	•	$17\frac{9}{16}$	17½	17¾
Coupons Ardoins		•	$5\frac{1}{16}$	$5\frac{9}{16}$	$5\frac{11}{16}$
Passive		•			
Deferred		•			
Fransche Uitgest		•	2¾		
PORTUGAL, te Londen	3	•	22¾	$22\frac{15}{16}$	
Dito Dito	4	•	23⅞	24	
Dito Binnenl. à 1 Conto	5	•			
RUSL. Ob. H. 1798 en 1816	5	•	98¼	98¼	
Dito Dito 1828 en 1829	5	•	98	97⅞	
Ct. b. d. 1831 en 1833	5	•	88¼		
Dito bij Hope	4	•	77⅜	77¾	
Dito bij Stieglitz en C°.	4	•	77¼		
Cert. te Hamburg	5	•			
Inschrijving in Assignat.	6	•			
Cert. van Dito	6	•		58¼	58⅝
POLEN, Certific.	4	•			
Dito Aand. met Loten fl 300		*f*			
Dito dito fl 500		•		120	
AMERIKA, Phil. Bank	6	pCt			
Dito	5	•			
Dito Bank-Actien		•			

Oostenrijk, Met. 5 pc. 66¾; 2½ pc. 34⅛, 35¼, 35; 3 pc. 19⅛, ¼, ⅛; Peru 6 pc. $21\frac{15}{16}$, 22, $21\frac{15}{16}$.

Wisselkoers.

2/m. Parijs 56⅛; Zigt Parijs 56¼; 2/m. Londen 11,95; Londen 12,—; 2/m. Hamburg 34⅞; Zigt Hamburg 35; Lissabon 41⅜; 3/m. Porto 41⅜; 2/m. Petersburg 1,83

Amsterdam, bij C. L. VAN LANGENHUYSEN, Drukker en ...